

იტალიანიზმები

ესპანურში იტალიურმა ენამ განაპირობა განსაზღვრული სიტყვების წარმოქმნა, რომელიც მიეკუთვნება სხვადასხვა სფეროს – კულტურის, პოლიტიკის, მრეწველობის, ვაჭრობის, სამხედრო საქმეს, ყოფის და სხვ. ამ სიტყვების უმრავლესობა ლათინური წარმოშობისაა. მკვლევარები თვლიან, რომ პირველი იტალიანიზმები (*italianismos*) XIV-XV საუკუნეებში წარმოიქმნა და დაკავშირებული იყო ნაოსნობასთან: corsario, avería, bonanza, piloto, mesana, artimón, brújula, cataldo, mereta, golfo და სხვა.

იგივე პერიოდს მიეკუთვნება: lonja, mercancía, novela, madrigal, belleza, soneto, filigrana, atacar ტიპის იტალიანიზმები.

XVI-XVIII საუკუნეებში იტალიურიდან შემოვიდა ლექსიკური ერთეულების შედარებით დიდი რიცხვი: infantería, escolta, centinela, escopeta, banderola, trinquete, bronce, pécora, folleto, macarrónivo, gacta, terceto, bemol, mosaico, capricho, cavatina, dúo, tenor, soprano, maestro, arlequín, bufón, medalla, diseño, cornisa, fachada, pintoresco, carroza, grotesco, perfumar, cortejar, charlar, festejar, cultivar და სხვ.

XVIII საუკუნეში შემოვიდა: adagio, alegre, oratorio, filarmónica, casino, cicerone, maqueta, anchoa, mandolina, acuarela, cámara, premura და სხვ.

XIX საუკუნეში შემოვიდა ესპანურში: terracota, aria, partitura, libreto, batuta, polichinela, persiana და სხვ.

ანგლისიზმები

ამჟამად, ესპანური ენა ისევე, როგორც სხვა ენები, განაგრძობს თავისი ლექსიკური მარაგის შევსებას უცხო ენებიდან ნასესხები სიტყვებით. ახლანდელ პერიოდში, განსაკუთრებით, შეიმჩნევა ინგლისური ენის ზეგავლენა. აღნიშნულ სახელმძღვანელოში ინგლისურიდან ნასესხები სიტყვები ცალკე განიხლება სპეციალურ განაკვეთში – ნეოლოგიზმები. ახლა კი მხოლოდ აღვნიშნავთ, რომ ანგლისიზმები (*anglicismos*) ესპანურში გამოჩნდა XVIII საუკუნიდან. მათი ასიმილაცია ნელა მიმდინარეობდა. XVIII საუკუნეს აკუთვნებენ ისეთი სიტყვების წარმოქმნას, როგორცაა: dandy, club, vagón, yate, túnel, tranvía, mitin, líder, reportero, turista, tenis, festival და სხვა.

ნეოლოგიზმები

ესპანურ ენაში ნეოლოგიზმების შემოჭრა აქტუალურ პრობლემას წარმოადგენს, რადგან იგი ენის სტაბილურობასა და ხარისხზე მოქმედებს. მუდმივი ცვლილებები და ინოვაციები, რომლებიც ენაში ჩნდება და ენის ლექსიკას ამდიდრებს, რა თქმა უნდა, იმ სამყაროს დამსახურებაა, რომელშიც ჩვენ ვარსებობთ, მეცნიერული და ტექნიკური მიღწევებიც გარკვეულ როლს თამაშობს ამ პროცესში.

ყოველდღიური ახალი რეალობების გათვალისწინებით, ენას მხოლოდ ერთი გამოსავალი აქვს: იყოს ყოველი მოვლენის საქმის კურსში, ჩართოს ახალი ლექსიკური ელემენტი სისტემაში, რაც აპირობებეს ახალი ტერმინის შექმნას (=ფორმალური ნეოლოგიზმი) ან ახალი უცხო ფორმის ადაპტაციის მეშვეობით (=ნასესხები სიტყვა) მოცემული ცნების მნიშვნელობის იმ ფორმაზე მიკუთვნებას, რომელიც უკვე არსებობს ენაში (სემანტიკური ნეოლოგიზმი). ეს მოვლენა არანაირად არ ვნებს და არც ემუქრება ენის განვითარებას, არც აღარიბებს მას, პირიქით, ამდიდრებს, თუ, რა თქმა უნდა, ენის მომხმარებელი ფრთხილად იყენებს ამ ნეოლოგიზმებს.

თანამედროვე სამყარო ხელს უწყობს იმ ახალი ტერმინების შემოსვლას და დამკვიდრებას ენაში, რომელიც ახალ ცნებებს პასუხობს; ეს ცნებები შეიძლება იყოს როგორც მატერიალური (გამოგონებები, მანქანები, საგნები), ასევე ინტელექტუალური (პოლიტიკური გამონათქვამები, ეკონომიკური, სოციო-ეკონომიკური, და ა. შ.) ხასიათისა. ლექსიკის გამდიდრებას ყველაზე მეტად ხელს უწყობს მეცნიერებისა და ტექნიკის განვითარება, რადგან სწორედ ეს განვითარება ახალ და საჭირო სიტყვებს მოითხოვს ახალი რეალობის აღსანიშნად.

როგორც ცნობილია, ნეოლოგია წარმოადგენს პროცესს, რომელიც ხელს უწყობს ახალი ფორმების წარმოქმნას ენაში.

საქმე იმაშია, რომ ყველა, ვინც საუბრობს ერთსა და იმავე ენაზე, არის ენის ევოლუციის მომსწრე ამ ევოლუციის პროცესში, რა თქმა უნდა, ჩვენც ვმონაწილეობთ. ენების მუდმივი ევოლუცია მჭიდროდ არის დაკავშირებული საერთო ცნობიერებასთან. ნეოლოგიის პირველ პრინციპად შეიძლება ჩაითვალოს ის, რომ ენები მოდიფიცირდებიან დროთა განმავლობაში, ადაპტირდებიან სიტუაციისა და ახალი აუცილებლობების შესაბამისად. ნეოლოგიის მეორე პრინციპია ენების თვითდაცვა, რაც გამოწვეულია იმ აუცილებლობით, რომ შენარჩუნებულ იქნეს სხვადასხვა თაობას შორის გაგება, რაც ხელს უშლის იმას, რომ ენამ განიცადოს ძალიან სწრაფი ან პირიქით, ძალიან ნელი მოდიფიცირება. ნეოლოგიის მესამე პრინციპია, ენის მიერ საჭირო სიტყვის შეთვისება.

საბოლოოდ, შეიძლება ითქვას, რომ ნეოლოგია წარმოადგენს ენის არსებობის ძირითად მანიფესტაციას. თანამედროვე კულტურულ ენაში ნეოლოგიზმების შემოსვლა ბუნებრივი პროცესია. ენა, თუკი მას არ გააჩნია ნეოლოგიზმების არცერთი ტიპი, - მკვდარია. ყოველი ცოცხალი ენა ქმნის ახალ სიტყვებს იმისათვის, რომ ახალი რეალობის აღსანიშნავად იპოვოს ნასესხებ სიტყვათა შემცვლელი საშუალება.

ეკონომიკური, კულტურული თუ პოლიტიკური ურთიერთობები განსაზღვრავენ ნებისმიერი ენის ნეოლოგიზმებით გამდიდრებას. რა თქმა უნდა, სხვა ენების გავლენაც დიდ როლს თამაშობს ამ პროცესში. თანამედროვე ესპანურ ენაში ჭარბად შემოიჭრა ნასესხები სიტყვები, განსაკუთრებით კი ინგლისურიდან, რომლებმაც მყარი ადგილი დაიმკვიდრეს ესპანურ ლექსიკაში. ეს პროცესი გამოწვეულია ტექნიკური და მეცნიერული პროგრესითაც.

არსებობს განსხვავება ნასესხებ და უცხო სიტყვებს შორის, რაც მდგომარეობს იმაში, რომ ნასესხები სიტყვა თავისუფლად შედის ესპანურ ლექსიკაში. ანგლიციზმების შემოჭრა, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ყველაზე ძლიერად იგრძნობა: *squash, sport, holding, stand, zapping, windsurfing, waterpolo* და სხვა.

ასევე არსებობს სემანტიკური კალკები, რომლებიც შედარებით უფრო ძნელი ამოსაცნობია: *ascendencia, canal* (სათევზაო არხი); *firma* (საწარმო) და სხვ.

ნეოლოგიზმებმა, როგორც ჩანს, კარგად დაიმკვიდრა ადგილი ესპანურ ენაში და უფრო ხშირადაც იხმარებიან, ვიდრე ენაში ტრადიციულად უკვე არსებული სიტყვები მაშინ, როცა სიტყვები *meeting, baby-foot, travelling*, თითქოსდა ესპანიზირებული გახდა და გადაიქცა *mitín, futbolín, travelín* (სამივე მაგალითი გვხვდება [DRAE] - ში). თანამედროვე ესპანურში შეინიშნება ასევე ანალოგიური ფორმები, როგორიცაა: *marketing [DRAE92], standing, camping, ranking* და სხვა, რომლებიც ხშირად იხმარება მიუხედავად იმისა, რომ ენაში უკვე არსებობს იმავე მნიშვნელობის მქონე სხვა ლექსიკური ერთეული. ამ სიტყვათა ინტეგრაციის თავიდან ასაცილებლად სამეფო აკადემიამ მიაჩნია, რომ ენაში უნდა შევიდეს მხოლოდ ის სიტყვები, რომლებიც ორთოგრაფიულადაც და გამოთქმითაც ესპანურ სიტყვებს მიესადაგებიან.

ზოგიერთი ახალი სიტყვა, რომელიც შევიდა [DRAE 92] ლექსიკონში, შემდეგია: *chándal, cabaré, córner, penalti, esnob, eslogan, test, récord*.

მიუხედავად იმისა, რომ ინგლისურიდან ნასესხები სიტყვები ფართოდ შეიჭრა ესპანურ ენაში და მიეკუთვნებიან სპეციალური ლექსიკის სფეროს: სპორტს, მეცნიერებასა თუ ეკონომიკას, ხალხი მათ ხშირად იყენებს ყოველდღიურ მეტყველებაშიც.

აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ მკვიდრდება ინგლისურიდან ნასესხებ სიტყვათა ინგლისური მანერით გამოყენების ტენდენცია, მაგალითად: *cuarto de estar*, *fin de semana*, ასევე სხვა ნასესხები სიტყვები, რომლებიც უკვე ნათარგმნ ვარიანტებს წარმოადგენენ: *cowboy - vaquero*; *western - película de oeste*.

ნეოლოგიზმებით ლექსიკის გამდიდრება და ნასესხები სიტყვის დამკვიდრების ტენდენცია ესპანურ ენაში გარკვეულ ფენომენს წარმოადგენს. მაგალითად, ფეხბურთში სიტყვა *gol*-ისაგან წარმოიშვა სიტყვები *golear*, *goleada*, *golazo*; *chequeo - chequear*; *knock out - noquear* და *noquear* და სხვ.

სხვა ენებიდან ესპანურ ენაში უცხო სიტყვების შემოჭრას ყველა ეპოქაში ჰქონდა ადგილი, რამაც გამოიწვია ასეთი სიტყვების რიცხვის ზრდა და რაც ფილოლოგების ხშირ მუშაობას ითხოვდა. ესპანურ ენაში, სიტყვების 41% სხვა ენებიდან შემოსულია, თუმცა ამ სიტყვებიდან იხმარება მხოლოდ 10%.

როდესაც გარკვეული ენა უკვე ჩამოყალიბებული და დახვეწილია, სწორედ მაშინ ხდება უცხო სიტყვების შემოჭრა მასში იმ ენებიდან, რომლებიც ასევე ჩამოყალიბებული და დახვეწილნი არიან. სიტყვები, რომლებიც უშუალოდ არის აღებული (=ნასესხები) სხვა ენებიდან, წარმოადგენენ “*palabras-citas*” ანუ ე. წ. ციტირებულ სიტყვებს, როგორცაა, მაგალითად, სიტყვა: *masacre*, *graffiti*, *goal-average*, *ombudsman*, *saudade* და მრავალი სხვა.

მაშინ, როცა წარმოიქმნება ლინგვისტური ნასესხობანი, მან შესაძლოა განიცადოს ლინგვისტური მოდიფიკაცია როგორც ფორმაში, რათა გრაფიკულად და ფონეტიკურად იქნას ადაპტირებული (მაგალითად: *tráiler* ნაწარმოებია ინგლისური სიტყვიდან *triller*), ასევე გავრცელების მხრივ (როდესაც საუბარია პურის მაღაზიაზე “*boutique del pan*”, ესპანურ ენაში იყენებენ სიტყვას *boutique* განსხვავებული მნიშვნელობით, რომელიც ამ სიტყვას ფრანგულ ენაში გააჩნია, რომლიდანაც ის არის ნასესხები). სიტყვის ადაპტაცია შესაძლოა, ასევე ატარებდეს მორფოლოგიურ ხასიათს, მაგალითად: *escrachas* – ცხენის მოხსნა რბოლიდან, შემოსულია ესპანურ ენაში ინგლისური ენიდან (*to scratch*), ასეთი სიტყვებს ჰიბრიდებს უწოდებს ალვარ ესკერა (*Alvar Esquerra M. 1993, გვ. 17*). ესპანურ

ენაში სხვა ენებიდან შემოსული ნასესხები სიტყვები ან გამოთქმები ხშირად განიცდიან შეკვეცას, როგორც, მაგალითად, სიტყვა *basket - basketball*-ის ნაცვლად ან *wáter - water-closet*-ის ნაცვლად.

ძირითადად სიტყვა ინარჩუნებს იმ ფორმას, რომელიც მას ძირეულ (საწყის) ენაში გააჩნდა, მაგალითად, როგორცაა ინგლისური ენიდან შემოსული *-ing*-ზე დაბოლოებული სიტყვები: *trading, marketing, surfing, holding, fixing, parking, pressing, jogging, bodybuilding, modeling, ranking, standing* და სხვ. ნასესხები სიტყვების კატეგორიას ჰიბრიდებს უწოდებენ და ისინი იმ სიტყვებს წარმოადგენენ, რომლებიც ნაწარმოებნი არიან იმ შემოსული ფორმებიდან, სადაც ლექსემა ეკუთვნის მეორე ენას, საიდანაც აღებულია ნასესხები სიტყვა და გრამატიკული მორფემა და რომლებმაც განიცადეს მორფოლოგიური ადაპტაცია. ასეთი სიტყვებია, მაგალითად: *croissantería, jeansería, windsurfista, winsurfero, escanear, zapear*. როგორც ვხედავთ, ეს ნასესხები სიტყვები აღებულია ინგლისური ენიდან და გარკვეული სუფიქსების (*-ería, -ero, -ear, -ista*) მიერთების გზით ისინი ესპანურ ლექსიკაში იმკვიდრებენ ადგილს.

განსაკუთრებულ კატეგორიას მიეკუთვნებიან გამოგონილი სიტყვები. ეს სიტყვები არ წარმოადგენენ ლინგვისტურ ნასესხობებს, თუმცა მათ უტოლდებიან და მათში ირევან, რადგან გამოგონილი სიტყვა შესაძლოა იყოს სხვა ენიდან ნასესხებიც. სიტყვის გამოგონება გამოწვეულია მეტწილად მეტი გამოხატულებისა და ემოციის გადმოსაცემად. ასე, მაგალითად, სიტყვა “gas” XVII საუკუნეში ქიმიკოსმა და ექიმმა ჟან ბატისტა ვან ჰელმონტმა გამოიგონა, სიტყვა “suripanta”, როგორც ჩანს, მადრიდული თეატრალური გუნდის საპატივცემულოდ იქნა გამოგონილი.

ლინგვისტური ნასესხობები დღესაც გვხვდება და ყველა ენისათვის დამახასიათებელი მოვლენაა. ამ ტერმინებიდან ზოგიერთმა დაიმკვიდრა ადგილი ესპანურ ენაში, ზოგი მათგანი კი დროთა განმავლობაში გაქრა.

ნასესხები სიტყვების ზოგიერთი ფორმა წარმოადგენს უცხოური სიტყვების კალკებს. ნასესხობები ანუ ბარბარიზმები, როგორც მათ აღვარ ესკერა უწოდებს, შემოიჭრნენ ესპანურ ენაში როგორც ნეოლოგიური წარმონაქმნები, თუმცა ეს არ არის თანამედროვეობა ან გარდამავალი მოდა. უკვე XIX საუკუნეში ესპანური ენის აკადემია ადანაშაულებდა ჟურნალისტებს ენის დაბინძურებაში და ბარბარიზმების შემოტანაში. დღესდღეობითაც ჩანს, რომ სიტუაცია სულაც არ შეცვლილა, თუმცა მარტო ჟურნალისტების ბრალი როდია ამ ბარბარიზმების შემოჭრა ენაში. ზოგჯერ ისინი ნაჩქარევად და უყურადღებოდ ითარგმნება (*Alvar Esquerria M. 1993, გვ. 21*). ასე გამოიყენება, მაგალითად, სიტყვა

remover extraer-ის ნაცვლად (ინგლისურში *to remove*), *sofisticado* გამოიყენება "დახვეწილის" მნიშვნელობით.

ნეოლოგიზმებს, რომლებიც არსებობს უცხოური დამწერლობის სახით ენაში ბარბარიზმები ეწოდებათ, მაგალითად: *camping, marketing, leitmotiv* და სხვა.

ლუსიზმები

პირენეის ნახევარკუნძულის მრავალეროვან მოსახლეობას შორის მუდმივმა კონტაქტებმა და კასტილიის, პორტუგალიისა და გალისიის პოეტების მხატვრული სიტყვის თავისებურებამ შუა საუკუნეებში ესპანურ ლექსიკას თავისი დადი დაასვა და ესპანურ ენაში დატოვა ლუსიზმების (*lucismos*) რაღაც გარკვეული ნაწილი – ეს არის პორტუგალიური და გალისიური ენებიდან ნასესხები სიტყვები. უნდა აღინიშნოს ის ფაქტიც, რომ იბერიელმა ტრუბადურებმა გალისიურ-პორტუგალიურ საფუძველზე შეიმუშავეს ლირიკული პოეტური ენა, რომელიც პირენეის ნახევარკუნძულის ხალხების ისტორიაში ერთ-ერთი პირველი პოეტური ენაა. ამ ენაზე XII-XIV და XV საუკუნეებშიც კასტილიელი პოეტების ქმნიდნენ თავის ნაწარმოებებს. მეორეს მხრივ, პორტუგალიელი პოეტების უმრავლესობა XVI-XVII საუკუნეებში წერდა კასტილიურზე. პორტუგალიური და გალისიური სასაუბრო ენიდან და ლიტერატურული წყაროებიდან ესპანურ ენაში განმტკიცდა: *morriña, macho, chubasco, chopo, achantarse, vigía, carabela, chumacera, baliza, arisco, payo, menino, mermelada, almeja, mejillón, ostra* და სხვა.

კიდევ ერთხელ აღვნიშნავთ, რომ ამ სიტყვების უმრავლესობა ლათინური წარმოშობისაა.

პორტუგალიური ენის საშუალებით ესპანურში შემოვიდა ზოგიერთი სიტყვა აზიატური წყაროებიდან, კერძოდ: *copra, catre, bambú, cacatúa, cato, mandarín, carambola, palanquín* (ინდოთი, მალაიზია); *charol* (ჩინეთი); *biombo, bonza* (იაპონია) და სხვ.

კატალანიზმები

XV საუკუნის შემდგომ, ესპანური ენის გამდიდრებაში თავისი წვლილი შეიტანეს რომანული წარმომავლობის კატალანიზმებმა (catalanismo). ითვლება, რომ მათგან მომდინარეობენ ისეთი სიტყვები, როგორებიცაა: faena, pechina, palangre, frazada, trasto, sede, nao, seo, paella, zozobra, lampuga, balance, clavel, añoranza, añorar, falla, bochín, remolcar, trajinar, trastear და სხვა.

ინდიხენიზმები

ესპანელების მიერ ამერიკის აღმოჩენამ (1492 წელს) განაპირობა ესპანური ენის მუდმივი და ხანგრძლივი კონტაქტები მრავალრიცხოვან ინდიურ ენებთან, რამაც საბოლოო ჯამში ესპანური ლექსიკა მნიშვნელოვნად გაამდიდრა ინდიხენიზმებით (indigenismo) – ინდიური ენებიდან ნასესხები სიტყვებით. ახალი ფლორა და ფაუნა, უცხო საგნები და საკვები, უცნობი სარწმუნოება და ჩვეულებები ესპანელებისაგან მოითხოვდა ახალ ნომინაციებს. კოლუმბი თავის ჩანაწერებში გამოთქვამდა წუხილს იმის გამო, რომ მან არ იცოდა როგორც მოქცეულიყო, რა ეწოდებინა ურიცხვი რაოდენობის უჩვეული ფრინველების, თევზების, მწერების, მცენარეების, ნაყოფებისათვის, რომლებიც პირველად იხილეს კონტინენტის აღმომჩენებმა. თავდაპირველად, ევროპულის მსგავსს ობიექტებს ისინი აძლევდნენ ესპანურ სახელებს, მაგრამ მოკლე დროში შეერწყვნენ ეგზოტიკური ფლორისა და ფაუნის, ყოფის საგნების ადგილობრივ დასახელებებს.

ამერიკის კონტინენტი დასახლებული იყო ინდიელი ხალხებითა და ტომებით, რომლებიც ლაპარაკობდნენ მრავალ ენასა და კილოზე. სამხრეთ და ცენტრალურ ამერიკაში 170-მდე ენა და 2000-მდე დაქუცმაცებული ენა და დიალექტია. ინდიური ენების ნაკლებად შესწავლამ განაპირობა სიმწიფეები მათ გენეტიკურ კლასიფიკაციაში, ამიტომ ენათმეცნიერებაში არსებობს რამდენიმე განსხვავებული და ზოგჯერ ურთიერთსაწინააღმდეგო კლასიფიკაციები.

აღნიშნულ დამხმარე სახელმძღვანელოში მოყვანილია მხოლოდ ის ენობრივი ოჯახები, საიდანაც ინდიხენიზმების უმრავლესობაა შემოსული.

არავაკული ენები - (ანტილიის კუნძულების ნაწილი, თანამედროვე კუბის ტერიტორია, ჰაიტი, სანტა-დომინგო, კოსტა-რიკა). ამ ენობრივი წრიდან ნასესხები იყო სიტყვების დიდი რაოდენობა, რომელიც ამჟამად შესულია არა მარტო ესპანურ ენის ლათინო-ამერიკულ ვარიანტებში, არამედ მთელ ესპანურ ლექსიკაში: canoa, sabana, arcabuca, hamaca, batata, macanudo, barbacoa, cacique, maíz, tabaco, tuna, enagua და სხვა.

ესპანური ენის ლათინო-ამერიკული ვარიანტები შემორჩენილია შემდეგ სიტყვებში: nigua, guanajo, guamo, manigua, caney, yuca, maní, mamey, maguey და სხვა.

კარიბული ენები - (ანტილიის კუნძულების სამხრეთი ნაწილი, ვენესუელის და გვიანის ტერიტორიები). ესპანელების ჩამოსვლამდე ცოტა ხნით ადრე, კარიბულმა ტომებმა დაიკავეს ანტილიის ზოგიერთი კუნძული, ამიტომ კარიბული წარმოშობის სიტყვებში ზოგჯერ ძნელია სრული დამაჯერებლობით იმის მტკიცება ის კარიბული წარმოშობისაა თუ არავაკულის. ვარაუდობენ, რომ კარიბული ენებიდან ზოგად ესპანურ ფონდში შემოსული: loro, guayaba, butaca, papaya, caribe, huracán, mico, piragua, caimán და სხვ.

ლათინური ამერიკის ზოგიერთ ქვეყანაში გამოყენებულია: catauro, múcura, totuma, guaricha mapurito, guacharaca, jibe, cocuyo და სხვ.

აცტეკური ენები - (ამჟამინდელი მექსიკის ტერიტორია). პირველ რიგში, საუბარია ნუატლის ენაზე (მას ზოგჯერ აცტეკურსაც უწოდებენ). ზოგადესპანურ აცტეკიზმებს შორის აღსანიშნავია: galpón, jacal, jícara, petaca, tiza, petate, chocolate, chicle, quetzal, zopilote, ocelote, tomate, cacao, cacahuete, nopal, aguacate და სხვ.

ლათინურ-ამერიკულ ვარიანტებში შემორჩენილია:

ჩიბჩას ენები - (გავრცელებულია ახლანდელი ნიკარაგუას, როსტა-რიკას, კოლუმბიის, პანამის, ეკვადორის და სხვა ტერიტორიებზე). ენების ამ ჯგუფს პრაქტიკულად არავითარ წვლილი არ შეუტანია ესპანური ენის ერთაშორის ლექსიკურ ფონდში. ჩიბჩას ინდიენიზმები მხოლოდ ესპანური ენის ლათინური ამერიკის ზოგიერთ ვარიანტებშია შესული. ამ ნასესებ სიტყვებს მიეკუთვნება: chicha (ალკოჰოლური სასმელი), chaquira (მძივი), muluta (თოჯინა), chuena (ტალახი, ლაფი), moque (ფისი), cuan (თოკი), cereba, cucula, chusque (მცენარეთა სახელები) და ა. შ.

კეჩუამარანული ენები - (ახლანდელი პერუსა და ბოლივიის ტერიტორიები, ეკვადორის, ჩილეს, არგენტინის ანდების ზოგიერთი ზონა). საუბარია ძირითადად კეჩუას და აიმარას ენებზე. კეჩუა ინკების იმპერიის ენა იყო და კოლუმბამდელ პერიოდში სამხრეთ ამერიკის მნიშვნელოვან ტერიტორიაზე წარმოადგენდა სხვადასხვა ტომებს შორის ურთიერთობის საშუალებას. ამჟამად, კეჩუაზე ლაპარაკობს 13 მილიონზე მეტი ადამიანი. მათგან დაახლოებით 5 მილიონი ბილინგვია. აიმარას ენა უფრო ძირძველია. ინკების ბატონობამდე ის გავრცელებული იყო ვრცელ ტერიტორიაზე. ამ ენაზე ამჟამად ნახევარი მილიონი ინდიელი ლაპარაკობს. ხანგრძლივი დროის განმავლობაში (ვარაუდობენ, ათასწლეულები) აიმარასა და

კერძოს ინდიელები ისტორიით, კულტურითა და ენით მჭიდროდ იყვნენ ერთმანეთთან დაკავშირებულები, რამაც განაპირობა ამ ორი ენის ფონეტიკური და მორფოლოგიური მსგავსება და საერთო სიტყვების დიდი რაოდენობა. ამიტომ, ზოგიერთმა ლინგვისტმა ეს ენები გააერთიანა ერთ საერთო ჯგუფ – კერუმარაში.

კერუმარას წვლილი ესპანურ ლექსიკაში, ძირითადად კი ლათინური ამერიკის ანდების ქვეყნების ენებში მეტად დიდია. ფართოდაა გავრცელებული ცხოველთა სახელები: llama, vicuña, guanaco, cóndor, alpaca, puma, taruga, vizcacha და სხვა.

მცენარეების (papa, yuyo, coca, totora, palto და ა. შ.), ლანდშაფტის და სახნავ-სათესი მიწების (pampa, puna, chacra...), ტანსაცმლის, ფეხსაცმლის და სხვა ნივთების სახელები (chiripa, ojota, cusma, vincha, chipa, guaco...), მუსიკალური ინსტრუმენტების (quena, fotuto). აგრეთვე, ისეთი სიტყვები, როგორცაა: carpa (კარავი, ტენტი, ცირკის კარავი), soroché (სიმაღლის, მთის დაავადება), mote (მოხარშული სიმინდი), guacho (ობოლი), guagua (მუშუმწოვარა ბავშვი), paya ან palla (იმპროვიზირებული სიმღერა), payador ან pallador (პოეტი-იმპროვიზატორი და საკუთარი ნაწარმოებების შემსრულებელი), payar ან pallar (გიტარის აკომპანიმენტის ქვეშ პოეტური იმპროვიზაციის შესრულება), chimba (ნაპირის მეორე მხარე, ფონი), chimbar (ფონს გასვლა)...

ტუფი-გუარანის ენები - (ბრაზილიისა და პარაგვაის ნაწილი, ბოლოვიისა და არგენტინის ნაწილი). ეს არის დიდი, ორმოცდაათამდე ინდიური ენისაგან შედგენილი ოჯახი, რომელზედაც ამჟამად ლაპარაკობს სამი მილიონი ადამიანი. გუარანი და მისი მონათესავი ტუფი, რომლებმაც დასაბამი მისცეს ამ ენობრივი ოჯახის სახელს, სხვადასხვა ტომებს შორის და მკვიდრ მოსახლეობასა და ჩამოსულ ევროპელებს შორის ურთიერთობის საშუალება იყო. ტუფი-გუარანიდან ესპანურსა და პორტუგალიურში შევიდა ლექსიკური ერთეულების დიდი რაოდენობა. ესპანურში ტუფი-გუარანიდან მომდინარეობს შემდეგი სიტყვები: ცხოველების, ფრინველების, თევზების სახელები, მცენარეების სახელები.

არაუკანული ენები – (ახლანდელი ჩილეს ტერიტორია, არგენტინული პატაგონიის ნაწილები). ამჟამად, არაუკანულ ენაზე (სხვაგვარად: მაპუჩე) ლაპარაკობს დაახლოებით ნახევარი მილიონი კაცი. ამ ენას არ მოუხდენია არსებითი გავლენა ზოგად ესპანურ ლექსიკაზე.

ესპანური ენის ჩილეს ვარიანტში და პატაგონიის დიალექტში არაუკანიზმები გვხვდება მცენარეების და ნაყოფების აღმნიშვნელ სიტყვებში: lima, quila, litre, panque, chaura, palque, boldo და სხვა.

აგრეთვე, შრომის იღარის სახელებში: echona (ნამგალი), chope (ხის ნიჩაბი), laque (ლასოს სახეობა); ცხოველებისა და ფრინველების სახელებში: coipo, laucha, pudú, chilihueque, concón, chucao და სხვა.

რასაკვირველია, ესპანური ლექსიკა ლათინური ამერიკის ქვეყნებში გამდიდრებულია სხვა ინდიური ენებითაც. მაგრამ, ჩვენს ამოცანას არ შეადგენდა ესპანური და ინდიური ენების ურთიერთმოქმედების დეტალური აღწერა. მთავარი იყო მიგვეთითებინა ესპანური ენის გამდიდრების ძირითად წყაროებზე და ინდიხენიზმების ზოგიერთ სემანტიკურ ველზე.